

Adroddiad i'r: Pwyllgor Archwilio Cymunedau

Dyddiad y Cyfarfod: 12 Mawrth 2015

Awdur yr Adroddiad: Cydlynnydd Archwilio

Teitl: Rhaglen Waith Archwilio

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn cyflwyno drafft rhaglen waith i'r dyfodol y Pwyllgor Archwilio Cymunedau i'r aelodau ei hystyried.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei raglen waith i'r dyfodol, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar faterion perthnasol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn ystyried y wybodaeth a ddarparwyd a chymeradwyo, adolygu neu addasu eu rhaglen waith i'r dyfodol fel yr ystyrir yn briodol.

4. Manylion am yr adroddiad.

- 4.1 Mae Erthygl 6 Cyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn nodi cylch gorchwyl, swyddogaethau ac aelodaeth pob Pwyllgor Archwilio, tra bo rheolau'r gweithdrefnau i bwyllgor archwilio wedi'u gosod yn Rhan 4 y Cyfansoddiad.
- 4.2 Mae'r Cyfansoddiad yn amodi bod yn rhaid i bwyllgorau archwilio'r Cyngor baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Drwy adolygu a blaenoriaethu materion mae modd i aelodau sicrhau fod y rhaglen waith yn cyflwyno rhaglen dan arweiniad yr aelodau.
- 4.3 Arfer sydd wedi'i fabwysiadu yn Sir Ddinbych ers nifer o flynyddoedd yw bod pwyllgorau archwilio'n cyfyngu ar nifer yr adroddiadau a ystyrir mewn unrhyw gyfarfod i uchafswm o bedwar, yn ogystal ag adroddiad rhaglen waith y Pwyllgor ei hun. Nod y dull hwn yw hwyluso cael trafodaeth fanwl ac effeithiol ar bob pwnc.
- 4.4 Yn y blynyddoedd diweddar mae Llywodraeth Cymru (LIC) a Swyddfa Archwilio Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i gryfhau rôl archwilio ar draws llywodraeth leol a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys defnyddio archwilio fel modd o ymgysylltu â phreswylwyr a defnyddwyr gwasanaeth. Wrth fynd ymlaen disgwylir i archwilio ymgysylltu'n well ac yn amlach â'r cyhoedd gyda golwg ar sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn y pen draw yn arwain at well canlyniadau i ddinasyddion. Yn y dyfodol, bydd Swyddfa Archwilio

Cymru yn mesur effeithiolrwydd archwilio wrth gyflawni'r disgwyliadau hyn.

4.5 Gan ystyried y weledigaeth genedlaethol ar gyfer archwilio ac ar yr un pryd ganolbwyntio ar flaenoriaethau lleol, mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Archwilio (GCIGA) wedi argymhell yn ddiweddar y dylai pwyllgorau archwilio'r Cyngor, wrth benderfynu ar eu rhaglenni gwaith, ganolbwyntio ar y meysydd allweddol canlynol:

- arbedion ar y gyllideb;
- cyflawni Amcanion y Cynllun Corfforaethol (gyda phwyslais arbennig ar y modd o'u cyflawni yn ystod cyfnod o galedi ariannol);
- unrhyw eitemau eraill a gytunwyd gan y Pwyllgor Archwilio (neu'r GCIGA) fel blaenoriaeth uchel (yn seiliedig ar y meini prawf profion PAPER - gweler ochr gefn y 'ffurflen gynnig aelodau' yn Atodiad 2) a;
- Materion brys, materion na ellir eu rhagweld neu materion â blaenoriaeth uchel

Ffurflenni Cynnig ar gyfer Archwilio

4.6 Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 4.2 uchod, mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn i bwyllgorau archwilio baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Er mwyn cynorthwyo'r broses o flaenoriaethu adroddiadau, os yw'r swyddogion o'r farn fod pwnc yn haeddu'r amser i gael ei drafod ar raglen fusnes y Pwyllgor, mae'n rhaid iddynt wneud cais ffurfiol i'r Pwyllgor i ystyried derbyn adroddiad ar y pwnc hwnnw. Gwneir hyn trwy gyflwyno 'ffurflen gynnig' sy'n egluro pwrpas, pwysigrwydd a chanlyniadau posibl y pynciau a awgrymir. Does dim un ffurflen gynnig wedi dod i law oddi wrth swyddog i'w ystyried yn y cyfarfod cyfredol.

4.7 Er mwyn gwneud gwell defnydd o amser archwilio drwy ganolbwyntio adnoddau pwyllgorau i archwilio testunau'n fanwl, gan ychwanegu gwerth drwy'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer preswylwyr, penderfynodd y GCIGA yn ddiweddar y dylai'r aelodau, yn ogystal a swyddogion, gwblhau 'ffurflenni cynnig ar gyfer archwilio' yn amlinellu pam eu bod yn credu y byddai'r testun yn elwa o fewnbwn archwilio. Gellir gweld copi o 'ffurflen gynnig' yn Atodiad 2. Mae ochr gefn y ffurflen hon yn cynnwys siart lif sy'n rhestru'r cwestiynau y dylai aelodau eu hystyried wrth baratoi i gynnig eitem ar gyfer archwilio, ac y dylai pwyllgorau eu gofyn wrth benderfynu ar addasrwydd testun arfaethedig i'w gynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol archwilio. Os, ar ôl cwblhau'r broses hon, y penderfynir nad yw'r testun yn addas i'w archwilio'n ffurfiol gan bwyllgor archwilio, yna gellir ystyried dulliau eraill o rannu'r wybodaeth neu archwilio'r mater e.e. darparu 'adroddiad gwybodaeth', neu os yw'r mater yn un o natur leol gellir ei archwilio gan y Grŵp Ardal Aelodau (GAA) perthnasol. Yn y dyfodol ni fydd unrhyw eitemau'n cael eu cynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol heb i 'ffurflen gynnig ar gyfer

archwilio' gael ei chwblhau, ac i'r testun gael ei gymeradwyo i'w gynnwys ar y rhaglen gan un ai y Pwyllgor neu'r GCIGA. Bydd cymorth ar gael i gwblhau'r ffurflenni gan y Cydlynnydd Archwilio.

- 4.8 I alluogi dod ag adroddiad ar 'Gategoreiddio Iaith holl Ysgolion Sir Ddinbych' ymlaen a chynnwys adroddiad ar 'Dynnu Arwyddion heb Awdurdod oddi ar Dir Priffyrdd' roedd y Cadeirydd yn caniatáu gohirio'r adroddiad cynnydd ar y 'Strategaeth Safleoedd Carafanau' nes cyfarfod y Pwyllgor yn Ebrill 2015.

Rhaglen Waith i'r Dyfodol y Cabinet

- 4.9 Wrth benderfynu ar eu rhaglen waith i'r dyfodol mae'n bwysig fod pwyllgorau archwilio yn ystyried amserlen rhaglen waith y Cabinet. Ar gyfer y diben hwn, mae rhaglen waith y Cabinet wedi ei chynnwys yn Atodiad 3.

Datblygiad Penderfyniadau'r Pwyllgor

- 4.10 Yn Atodiad 4 mae tabl yn crynhoi penderfyniadau diweddar y Pwyllgor ac yn cynghori aelodau am eu gweithrediad.

5. Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio

- 5.1 Dan drefniadau archwilio'r Cyngor mae Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio (GCIGA) yn gweithredu fel pwyllgor cydlynu. Cyfarfu'r Grŵp ar 19 Chwefror a phenodwyd cynrychiolwyr i wasanaethu ar y grŵp gorchwyl a gorffen traws-archwilio a fydd yn cael ei sefydlu i werthuso effaith y toriadau yn y gyllideb. Cynrychiolwyr y Pwyllgor hwn fydd y Cynghorwyr Huw Hilditch-Roberts a Rhys Hughes, gyda'r Cynghorwyr Win Mullen-James a Joe Welch yn aelodau dirprwyol. Bydd aelodau dirprwyol yn cael eu galw i gymryd rhan yng ngwaith y Grŵp wrth iddo symud yn ei flaen.
- 5.2 Trafododd y GCIGA y trefniadau ar gyfer adrodd ar waith y pwyllgor archwilio hefyd ar gyfer 2014/15 i'r Cyngor Blynyddol ym mis Mai, ac fel rhan o'r broses honno mae wedi penderfynu cynnal ymarfer gwerthuso o waith y swyddogaeth archwilio. Bydd pob cynghorydd sir ac uwch reolwyr yn derbyn holiadur byr cyn bo hir yn gofyn iddynt werthuso archwilio o'u safbwynt hwy. Rhoddir crynodeb o'r canfyddiadau fel rhan o'r eitem ar yr Adroddiad Blynyddol yng nghyfarfod Blynyddol y Cyngor ym mis Mai.
- 5.3 Eitem arall a drafodwyd mwen cryn fanylder yn y cyfarfod ar 19 Chwefror roedd Papur Gwyn diweddar Llywodraeth *Cymru Datganoli, Democratiaeth a Chyflawni – Diwygio Llywodraeth Leol: Grym i Bobl Leol*. Dylai'r ddolen gyswllt isod gyfeirio aelodau i'r dudalen berthnasol ar wefan Llywodraeth Cymru lle gellir gweld y Papur:

<http://wales.gov.uk/consultations/localgovernment/power-to-local-people/?skip=1&lang=cy>

Mae Pennod 8 y Papur Gwyn, 'Cryfhau Rôl Adolygu', yn manylu ar gynigion Llywodraeth Cymru o ran craffu. Bydd sylwadau'r Grŵp ar y cwestiynau ymgynghorol ar bennod 8 yn cael eu cynnwys yn ymateb y Cyngor i'r ymgynghoriad yn ei gyfanrwydd.

6. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd archwilio effeithiol yn gymorth i'r Cyngor gynnal y blaenoriaethau corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau trigolion. Bydd datblygu ac adolygu'r rhaglen waith gydlynol yn barhaus yn cynorthwyo'r Cyngor i fonitro ac adolygu materion polisi.

7. Beth yw'r prif gasgliadau o'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (EqIA) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid cynnwys templed yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad.

Ni chynhaliwyd Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb er diben yr adroddiad hwn gan nad yw ystyried rhaglen waith i'r dyfodol y Pwyllgor yn debygol o gael effaith andwyol neu annheg ar bobl sy'n rhannu nodweddion sydd wedi'u diogelu.

8. Faint fydd hyn yn costio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n bosib y bydd yn rhaid i wasanaethau neilltuo amser swyddog i gynorthwyo'r Pwyllgor gyda'r eitemau a nodwyd yn y rhaglen waith a chydag unrhyw gam gweithredu yn dilyn ystyried yr eitemau hynny.

9. Pa ymgynghori sydd wedi digwydd?

Does dim angen cynnal ymgynghoriad ar yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, mae'r adroddiad ei hun a'r ystyriaeth a roir gan y Pwyllgor i'w raglen waith ar gyfer y dyfodol yn gyfystyr ag ymgynghoriad gyda'r Pwyllgor o ran ei raglen waith.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risg wedi ei ganfod o ran y Pwyllgor yn ystyried ei raglen waith. Fodd bynnag, wrth adolygu ei raglen waith yn rheolaidd gall y Pwyllgor sicrhau bod meysydd sy'n peri pryder yn cael eu hystyried a'u harchwilio fel y maent yn dod i'r amlwg a bod argymhellion yn cael eu gwneud er mwyn mynd i'r afael â nhw.

11. Grym i wneud Penderfyniad

Yn unol ag Erthygl 6.3.7 Cyfansoddiad y Cyngor mae'n rhaid i bwyllgorau archwilio'r Cyngor baratoi rhaglen waith a'i hadolygu.

Swyddog Cyswllt: Cydlynnydd Archwilio
Rhif ffôn: (01824) 712554
E-bost: dcc_admin@denbighshire.gov.uk